

Om tidligere engelsk og om Europarådets sprogprojekter

Af Birte Hasner

Tidligere engelsk – konsekvenser for faglig progression og kontinuitet mellem folkeskole og ungdomsuddannelser?

I 1993 blev engelsk flyttet fra 5. til 4. klasse. I forbindelse med udviklingsarbejderne, der gik forud for lovens vedtagelse, afprøvede et stort antal skoler nye sprogmodeller med tidligere sprogstart og tilbud om flere fremmedsprog. 60 udviklingsarbejder om engelsk begynderundervisning fra 4. klasse eller tidligere blev evalueret af Danmarks Lærerhøjskole, gennemført for Folkeskolens Udviklingsråd. Rapportens konklusion pegede ikke umiddelbart på en tidligere sprogstart, på trods af den begejstring, der åbenlyst var til stede hos elever, forældre og lærere. En væsentlig anke mod evalueringsrapporten var i øvrigt, at den forskning, rapporten inddrog, var forældet. Resultatet blev da også, evalueringsrapporten til trods, at engelsk blev flyttet til 4. klasse, vel ikke mindst fordi politikerne fornemmede en folkelig opbakning.

Evalueringen af udviklingsarbejderne viste, at den tidligere start på engelsk ikke betød et højere slutniveau, selv om faget fik to ugentlige lektioner i et år mere. Der var bred enighed om, at gevinsten ved den tidligere sprogstart først og fremmest var den pædagogiske holdningsændring, som fulgte med. Selv lærere, der hidtil havde haft en meget boglig tilgang til begynderundervisningen, kunne nu overbevises om, at elevernes alder og udvikling måtte tages i betragtning, således at tilgangen til faget blev mere legende og konkret. Man kan vist sige, at man havde få og små ambitioner på elevernes vegne. De ekstra timer til faget skulle først og fremmest give en tryk sprogstart og komme svage læsere til gode.

Jeg vil påstå, at den negative effekt af engelsk fra 4. klasse måske er blevet, at man holder fast i metoderne fra begynderundervisningen for længe. Fremdriften i sprogtilegnelsen er ikke tilstrækkelig. Elevernes sprog fossilerer, bl.a. fordi de ikke får tilstrækkeligt input i form af talt og skrevet engelsk fra indfødte sprogbrugere. Man er stærkt fokuseret på, at eleverne skal lære at tale engelsk – langt mindre på, at de først og fremmest får brug for at forstå og læse engelsk. Det ene udelukker naturligvis ikke det andet – tværtimod, men de receptive færdigheder trænes i for lille grad. Tekstinputtet er simpelthen for lille.

Fra 93 til nu har ingen skoler fået dispensation til at påbegynde engelsk tidligere end 4. klasse. En del skoler har dog, inden for lovens rammer, taget hul på engelsk før 4. klasse i forbindelse med tværfaglig undervisning, internationalisering og integration af it og medier. Mange frie grundskoler har indført tidlig engelsk.

Nu er tidlig engelsk igen på dagsordenen hos politikerne. Det kan i øjeblikket ikke siges med sikkerhed, hvornår engelsk fra 3. klasse bliver en realitet, men sandsynligheden for, at det ender sådan, er stor. Blot er det nye denne gang, at det ikke længere er sandsynligt, at man vil investere i (endnu) et ekstra år uden at forvente et højere slutniveau. Man vil i dag forvente, at de ressourcer, man tilføjer faget, skal afspejle sig i output.

Sammenlignet med andre lande er danske børn og unge vist meget gode til at forstå og tale engelsk. Det kniber mere med at læse og skrive, og de modtagende ungdomsuddannelser efterlyser basale

kundskaber og færdigheder inden for sprogets systematik. Det må forventes, at det især bliver disse områder, der stilles øgede forventninger til, når faget tilføres flere ressourcer. Det indebærer ikke, at begynderundervisningen skal ændres drastisk, men det betyder, at den faglige progression skal være tydelig gennem hele forløbet, at der skal være fremdrift i sprogtiltagelsen, og at læsning og skrivning på engelsk og bevidsthed om sprogets systematik får en tydeligere placering.

Mere fokus på det skrevne sprog kan også forklares i, at eleverne i dag har helt andre forudsætninger, når de får engelsk. Der gøres nu en stor indsats for at styrke læseundervisningen i 1. og 2. klasse, hvilket bør betyde, at man godt kan lade børn i 3. klasse møde tekster på engelsk. Den engelske sprogtiltagelse er for de flestes vedkommende i gang for længst. Den impulsive sprogtiltagelse, som foregår ved tv-skærm og computer, minder dog mere om den sprogtiltagelse, der foregår hos førskolebarnet, der lærer sit modersmål. Det er et fint grundlag at bygge på, men vi må ikke lade det blive ved det. Ligesom det forholder sig med danskundervisningen, må skolen ind i billedet og bl.a. undervise børn i at læse og skrive på engelsk. Og så skal vi stadig huske, at det ikke er alle elever, der selv har taget fat på at lære engelsk, inden de får faget i skolen.

Præambel om Europarådets sprogprojekter

Sprogprojekterne begyndte i 1962 og har siden afløst hinanden:

- Modern Languages 1971-81
(bl.a. unit-credit – Threshold Level)
- Learning and Teaching Languages for Communication 1982-88 (bl.a. kommunikativ sprogundervisning, læreruddannelse)
- Language Learning for European Citizenship 1989-96
(bl.a. kommunikative mål, anvendelse af it, fag på fremmedsprog, evaluering)

Hvert projekt har tiltrukket mange landes forskere og lærere, som hver for sig og i fællesskab har søgt frem mod en ny funktionel sprogundervisning. Tydeligst har temaerne fra sprogprojekterne nok sat deres præg på udarbejdelsen af undervisningsmidler.

Mange års udviklingsarbejde har ført frem til to publikationer: en rammebeskrivelse og en sprogportfolio. Rammebeskrivelsen, Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, er udgivet på engelsk og fransk og på vej på tysk og andre sprog. Den kan tjene som fælles basis ved udarbejdelse af læseplaner, vejledninger, eksamener, lærebøger mv.

Den omfatter can-do-statements, som kan anvendes ved vurdering og selv-vurdering.

Sprogportfolioen omfatter et sprogpas, en selvbiografi og et sprog dossier. Se Europarådets hjemmeside http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/education/Languages/

Et følgeprojekt på nettet er DIALANG , et europæisk selv vurderings system. <http://www.dialang.org/>

Også ALTE – The Association of Language Testers in Europe, som repræsenterer 24 europæiske sprog, og som afholder eksamen i det sprog, der tales som modersmål i det pågældende land, tager udgangspunkt i Europarådets referenceramme. <http://www.alte.org/>

So why don't we

I forbindelse med beskrivelsen af kernefaglighed i fremmedsprog bedes hver faggruppe inddrage Europarådets referenceramme (A1, A2, B1, B2, C1, C2) og overveje, beslutte og begrunde, hvor "hovedansvaret" ligger i det enkelte fremmedsprog for hvert uddannelsesområde.

Eksempel folkeskolen

Som en tilføjelse til læseplanshierarkiet i folkeskolen er der netop udsendt "Klare Mål" for undervisningen, bl.a. i engelsk, tysk og fransk.

<http://www.klaremaal.uvm.dk>

Målbeskrivelserne har dels taget udgangspunkt i Europarådets referenceramme – dels i de nuværende læseplaner.

Herunder et eksempel på niveauangivelse i forhold til Europarådets referenceramme:

Engelsk

ved udgangen af 5. klasse (2 års undervisning) – A1

ved udgangen af 7. klasse (4 års undervisning) – A2

ved udgangen af 9. klasse/ folkeskolens afgangsprøve – B1

ved udgangen af 10. klasse / 10-klasse-prøven – B2